

BÜYÜK NUTKUN BASILIŞI ESNASINDA ATATÜRK TARAFINDAN YAPILAN İKİ DÜZELTME

Prof. Dr. UTKAN KOCATÜRK

Büyük Nutuk, Atatürk tarafından 1927 yılında Cumhuriyet Halk Partisi'nin II. Büyük Kongresi'nde 15 Ekim 1927 - 20 Ekim 1927 tarihleri arasında 6 gün süre ile okunmuş, bilâhare kitap halinde yayımlanmıştır. Atatürk, Nutkun yazılışı esnasında Millî Mücadele, İstiklâl Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kaynak teşkil eden birçok belgeyi gözden geçirmiş, bu belgelerin büyük bir bölümünden eserine geniş alıntılar yapmış, bu arada kişisel yazışmalardan, Erzurum ve Sivas Kongreleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarından ve gazete koleksiyonlarından büyük ölçüde yararlanmıştır.

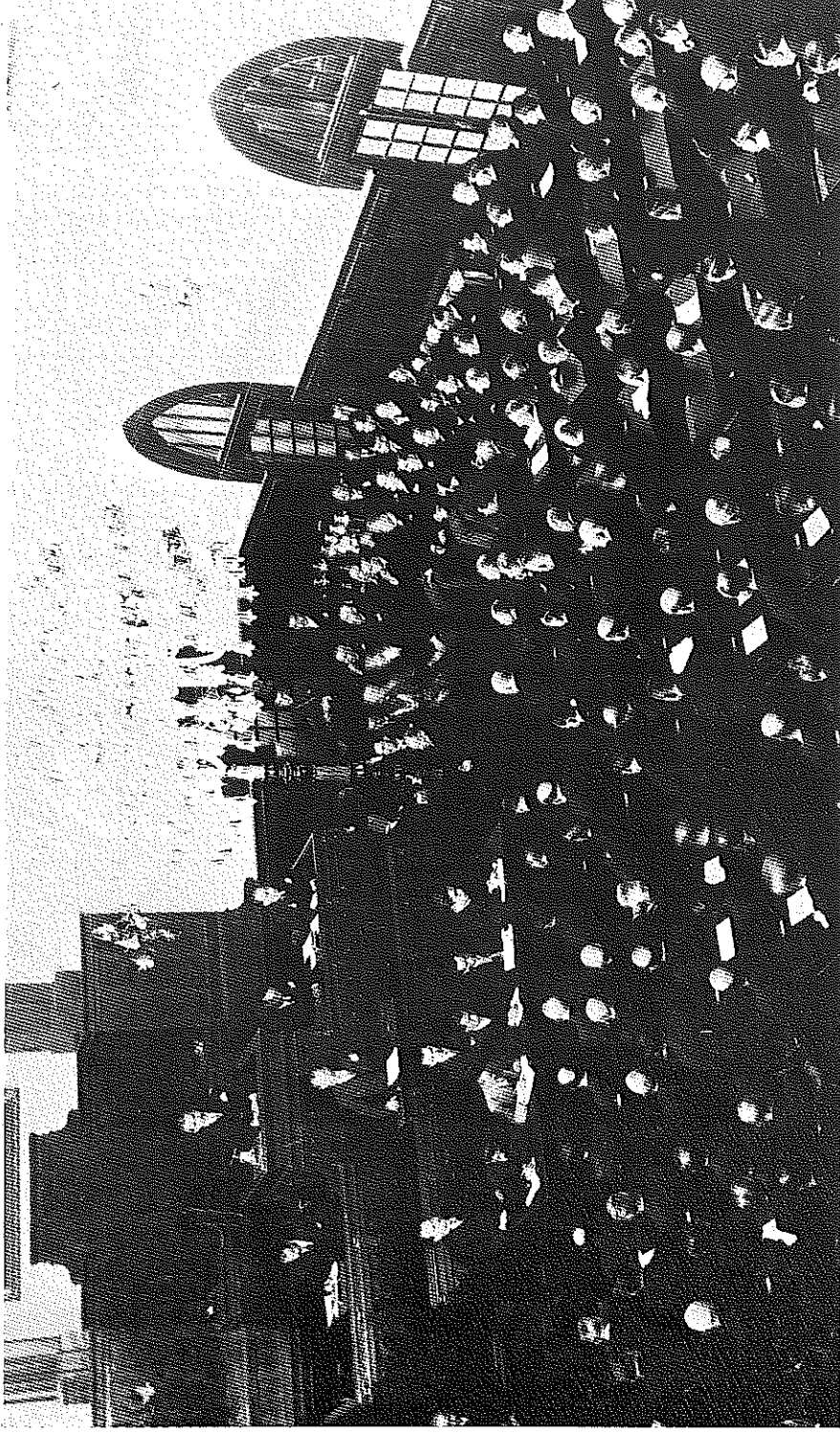
Nutuk metni bizzat Atatürk tarafından okunmuş, sıra vesika sunuşa geldiği zaman Atatürk, her vesikayı kürsüden, Kongre'de kâtiplik görevinde bulunan Ruşen Eşref Ünaydın'a uzatmış, belgeler de onun tarafından okunmuştur.

Atatürk Nutkun yazılışında ifade şekline büyük önem vermiştir. Anlatılan veya yorumlanan olaylarda herhangi bir yanlış anlamayı önlemek üzere, Nutkun okunuşunu takiben -dikkatini çeken bazı hususlarda- baskı esnasında gerekli düzeltmelerin yapılması için ilgililere talimat vermiştir. Birinci belge * bu hususu göstermektedir.

İkinci belge** ise -Nutkun yayım hakkı kendisine verilen- Türk Tayyare Cemiyeti'nin "Vesikalar" cildinde yer alan bir belgedeki "temize çekiş" hatasının düzeltilmesi için Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü'ne yazısını içermektedir. Özel Kalem Müdürü Hasan Rıza Soyak'ın, yazının altına "Aslını tetkik edelim" kaydını düşmesi, Nutkun basımında -dizgi hatalarından arındırılması için- ne derece titiz davranıldığını kanıtlamaktadır.

* Cumhurbaşkanlığı Atatürk Arşivi, Kutu: 140-1, Dosya: 82, Fihrist: 3/15-16

** Cumhurbaşkanlığı Atatürk Arşivi, kutu: 140-1, Dosya: 82, Fihrist: 19

Atatürk Büyük Narkunu okurken (15 Ekim 1927 - 20 Ekim 1927)

Antalya, Burdur, Muğla, Isparta sancakları ile Afyon-Karaisar, Kütahya, Aydın ve Konya sancaklarının bilâhare tayin edilecek aksamında teşebbüsât-ı iktisadiye için hakk-ı rüşhan verecektik. Bundan başka, işbu menatıkta Türk Hükûmeti veya Türk sermayesi tarafından yapılmayacak olan iktisadî işlerin İtalyan sermayesine verilmesi ve Ereğli madenlerinin bir İtalyan-Türk şirketine devri kabul edilmekte idi.”

Suretinde tashih edilmesi tensip buyurulmuştur. Bu kısım da tabedilmiş ise talimat-ı cedide verilmek üzere keza iş’arı mercûdur².

II

Türk Tayyare Cemiyeti Mübayaat Komisyonu

İstanbul

Numara 1234

*11 Haziran 1928**

Riyaset-i Cumhur Kalem-i Mahsus Müdürü Hasan Rıza Beyefendiye:

Efendim;

Leffen takdim edilen “264” numaralı vesika’nın 5. satırından 7. satırın baş tarafına kadar olan cümle, sehvi tebyiz dolayısıyla maksad-ı âliyi ifade edemediği görülmüş olduğundan, tashihinin icrası ile iade buyurulmasını komisyon kararı ile istirham ve teyid-i ihtiramat eylerim efendim.

*Tayyare Cemiyeti
Mübayaat Komisyonu Reisi
(İmza)*

Aceledir

Tahrirata 12/6

Aslını tetkik edelim.

² Direktifin verildiği esnada bu bölüm henüz basılmadığından Atatürk’ün gösterdiği şekilde düzeltilmiş ve metne “işbu menatıkta” ibaresi eklenmiştir.

* Bu belgenin 11 Haziran 1928 tarihini taşıması, Nutkun basım ve yayım tarihine de açıklık getirmektedir. Nutkun eski harfli basımları, üzerinde 1927 tarihi taşımasına rağmen 1928 yılı Temmuz ayında yayımlanmıştır. Nitekim 12 Temmuz 1928 tarihli Hakimiyeti Milliye gazetesi, “Reisicumhur Hazretlerinin tarihi nutuklarının baskı ve cilt işlerinin tamamlandığını, bayilere verilmeyerek Tayyare Cemiyeti şubelerinde satılacağını” bildirmektedir. 18 Temmuz 1928 tarihli Vakit gazetesinde de aynı hususa şu haberle değinilmektedir: “Tarihî Nutuk tab ve teclit edildi. Bu büyük eser Tayyare Cemiyeti şubelerine gönderiliyor. Yakında satılmaya başlanacaktır.” Bu bilgiler Nutkun 1927 yılında değil, 1928 yılında yayımlandığına kesinlik kazandırmaktadır.

A	V-5
D	82
F	3-18

توكميه جمهوريتى رياستى

نىكا ئىنقىلابىيلىكى

مەخدا

آنقرە

مفلە ، اسپارطە سىنجاقلارپلە آمیون قرە حصار ، کوتاھیە ، آیدین و تونیه سىنجاقلارپلە بالانقرە
تعیین ایدیلە جک اقسامندە تشبثات اقتصادیە ایچون حق و جحان ویرە جکدک . بوندن بشقە ،
اشبو مناطقدە ، تورک حکومتى ویا تورک سرمایەسى طرفندن یا یلمیجق اولان اقتصاد عايشلرک
ایتالیان سرمایەسنە ویرلمسى و ارکلى ممدنلرپلە بر ایتالیان تورک شرکتنە دورى قبول ایدلمکەم
ایدی .»

صورتندە تصحیح ایدلمسى تىسیب بویورلمشدر . بو قىسمدە طبع ایدلمش ایسە تعلیمات جدیدە
ویرلمک اوزرە کذا اشعارى موجود .

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞIVI	
er No. :	_____
s. No. :	_____
in No. :	_____

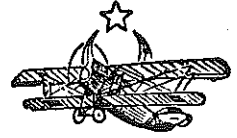
A	V-5
D	82
F	33-28

جواب بارەقى اوزرە 1 جواب اولدوقى عىزانەك تارىخ و نوموروسىك دەھى رجا اولدورۇ .

Büyük Nutkun basımı esnasında ilgililere verilen talimat (tıpkıbasım)

استانبول
11 = حزيران = 1432
928

A	V-5
D	82
F	19

تورك طياره جمعيته

مبايعات قوميسيوني

نومرو

1234

رياست جمهور قلم منصوص مديري حسن رضا بك أفندي يه :

أفندم ؛

لفاً تقديم ايديلسن ((264)) نومرولو وثيقه نك بشنجى سطرندن
يدنجى سطرلك باش طرفنه قدر اولان جمله، سهوتيبينجى دولاييسيله
مقصد عالي يي افاده ايدمديكى كورولمش اولديغندن تصحيحنك
اجراسيله اعاده بيورلمسنى قوميسيون قراريله استرحام و تأييد
احترامات ايلع افندم ..

جواب

طياره جمعيته
مبايعات قوميسيوني رئيسى

KURBANLIKLI AF.	
No. :	
Doc. No. :	
File No. :	

تاريخه 6/12
اعنه تقديمه

A	V-5
D	82
F	21-1

Büyük Nutkun “Vesikalar” cildinde yer alan 264. belgedeki “temize çekiş” hatasının düzeltilmesi için yazılan yazı.

TWO CORRECTIONS MADE BY ATATÜRK IN THE PROOFS OF HIS SPEECH (BÜYÜK NUTUK)

(Summary)

The author presents here a document showing two corrections Atatürk made in his Speech during the proof-reading stage.